

Försvarsmakten

Revisionsrapport – Årsredovisning 2015

Riksrevisionen har granskat Försvarsmaktens årsredovisning, daterad 2016-02-16. Syftet har varit att bedöma om:

- årsredovisningen i allt väsentligt är upprättad i enlighet med gällande regelverk,
- den ger en rättvisande bild av det ekonomiska resultatet, finansiering och finansiella ställning,
- resultatredovisningen är förenlig med övriga delar, samt om
- ledningen efterlevt de föreskrifter som är tillämpliga för användning av anslag och inkomster, samt
- huruvida det framkommit något som tyder på att ledningen inte följt förordningen om intern styrning och kontroll i sin bedömning av intern styrning och kontroll.

Vi har införskaffat en förståelse av den interna styrningen och kontrollen som bedömts vara relevant för revisionen för att kunna utforma ändamålsenliga revisionsåtgärder. Vår förståelse av den interna kontrollen är därmed begränsad och syftar inte till att uttrycka en åsikt om effektiviteten i myndighetens interna styrning och kontroll. De punkter som framgår i revisionsrapporten är sådana iakttagelser som vi har identifierat under revisionen och som bedömts vara tillräckligt viktiga att rapportera till ledningen.

Nedan iakttagelser har inte påverkat revisionsberättelsens utformning.

Riksrevisionen önskar information senast 2016-05-20 med anledning av våra iakttagelser i denna rapport.

1 Beredskapstillgångar redovisade till ett för högt belopp

Försvarsmakten har i sin årsredovisning redovisat under året invärderade beredskapstillgångar till ett belopp om netto 4,4 miljarder kronor. De under 2015 invärderade tillgångarna avser delar av JAS 39 version A och B som under 2015, och under tidigare år, monterats ur flygplanen för att användas som reserv- och utbytesdelar innan dessa flygplan slutligen uttrangerats. Försvarsmakten har i tidigare årsredovisningar inte

bedömt att dessa delar har ett ekonomiskt värde. Det under 2015 invärderade beloppet har beräknats utifrån uppskattade återanskaffningsvärden med hänsyn till åldersavdrag.

Transaktionen har påverkat årsredovisningen 2015 genom att balansposten beredskapstillgångar ökat med ett nettobelopp på 1,5 miljarder kronor eftersom utrantering av de aktuella tillgångarna under åren gjorts med 2,9 miljarder kronor. Nettoförändringen har även påverkat resultatposten övriga driftskostnader genom att denna post minskat med nettobeloppet.

Riksrevisionens bedömning är att FM genom att använda återanskaffningsvärden vid värderingen skapat ”nya” värden i balansräkningen. Värdet uppstår genom att de beräknade återanskaffningsvärdena är högre än de nedskrivningar av restvärden som gjorts under 2015 och tidigare för flygplanen.

Riksrevisionens bedömning är att beredskapstillgångarna skulle ha kategoriserats om till beredskapsvarulager inom samma post istället för att utranterats. De borde då ha värderats högst till det bokförda värdet som tillgångarna hade innan utranteringen. Värderingen borde ha gjorts till ett 854 miljoner kronor lägre belopp än det nu bokförda, d v s till ca 3,6 miljarder kronor, vilket motsvarar de nedskrivningar som gjorts under 2015 och tidigare år på de utranterade flygplanen.

Rekommendationer

Riksrevisionen rekommenderar att Försvarsmakten stärker sin nuvarande rutin så att en bedömning om ekonomiska värden kvarstår i tillgångar som Försvarsmakten planerar att utrantera genomförs. Detta bör genomföras under innevarande räkenskapsår och om så är fallet, en kategoriseringsändring av tillgångarna sker istället för en utrantering. En stärkt rutin innebär att mellan åren jämförelsestörande transaktioner inte uppstår och att redovisningen blir mer rättvisande.

Riksrevisionen rekommenderar också att Försvarsmakten korrigerar redovisningen avseende den ovanstående transaktionen i 2016 års redovisning. I samband med detta bör FM rådgöra med Ekonomistyrningsverket.

2 Personalkostnader – ledighetsskuld redovisad till ett för högt belopp

Försvarsmakten har vid beräkning av semesterlöneskuld och kompensationsledighet inför bokslutet gjort detta per 16 december 2015. FM har därmed inte tagit hänsyn till

den ledighet som anställda tar ut i perioden efter detta datum och fram till räkenskapsårets slut, 31 december 2015, vilket ska reducera myndighetens skuld till de anställda.

Riksrevisionen har beräknat att skuldposten till personal därmed blivit c:a 113 miljoner kronor för högt redovisad. Det innebär också att resultatposten personalkostnader är med ett motsvarande belopp för högt redovisad.

Rekommendation

Riksrevisionen rekommenderar att Försvarmakten utarbetar en ny rutin eller stärker den nuvarande rutinen för beräkning av ledighetsskulden i syfte att erhålla ett mer rättvisande värde för skulden per balansdagen.

3 Personalkostnader – brister i intern kontroll

Riksrevisionen granskar årligen resultatposten personalkostnader. Under åren återkommande iakttagelser är t.ex. att anställda som slutat eller varit tjänstlediga under året fortsatt att uppbära lön och att felaktiga rörliga ersättningar betalats ut. I många fall upptäcker Försvarmakten själva felen men först efter en tid.

Exempel på iakttagelser som påträffats i granskningen avseende räkenskapsåret 2015 är felaktig utbetalning av semesterlönegaranti till ett sammanlagt värde av c:a 15 miljoner kronor till c:a 5 000 anställda, att Försvarmakten har betalat ut c:a 800 000 kronor i lön till en person under 4 år efter avslutad anställning utan att själva upptäcka felet och att utbetalning skett till en annan person med c:a 300 000 kr under 15 månader efter beviljad tjänstledighet.

Iakttagelserna har inte bedömts utgöra väsentliga belopp för Försvarmaktens årsredovisning, men kan förorsaka problem för den enskilde medarbetaren och innebär också merarbete för de delar av Försvarmakten som är involverade i processen.

Rekommendation

Riksrevisionen rekommenderar att Försvarmakten fortsätter arbetet med att stärka dessa rutiner och därmed sin interna kontroll inom de processer som hanterar lön och ersättningar för anställda inom myndigheten.

4 Resultatredovisningen – inte uppfyllt åiterrapporteringskrav

Vid granskningen av resultatredovisningen har Riksrevisionen uppmärksammat att ett åiterrapporteringskrav i Försvarmaktens regleringsbrev för 2015 inte åiterrapporterats. Enligt regleringsbrevet skall Försvarmakten mäta och redovisa ledtiderna i materielförsörjningen (åiterrapporteringskrav 1.7 i regleringsbrevet). I bilaga 3 till Försvarmaktens årsredovisning 2015 framgår att myndigheten bedömt det ”mindre lämpligt att påbörja konkreta mätserier”. Riksrevisionen bedömer därmed att åiterrapporteringskravet inte är uppfyllt.

Rekommendation

Riksrevisionen rekommenderar att Försvarmakten säkerställer att alla åiterrapporteringskrav i myndighetens regleringsbrev eller andra regeringsbeslut redovisas. I de fall åiterrapporteringskraven inte bedöms kunna besvaras bör Försvarmakten begära ett regeringsbeslut som innebär att åiterrapporteringskravet i fråga inte behöver redovisas.

5 Varulager – brister i den interna kontrollen avseende flygfotogen

Riksrevisionen har avrapporterat brister i den interna kontrollen avseende hantering av flygfotogen under tidigare år (2014-04-11, dnr 32-2013-0443 och 2013-04-23, dnr 32-2012-0606). Riksrevisionen gör bedömningen att brister kvarstår rörande hanteringen av flygfotogenförbrukning och att ytterligare förstärkning av rutiner behövs för att t.ex. säkerställa en obruten verifieringskedja mellan inköp av flygfotogen och slutanvändning av detta. Vid Riksrevisionens besök vid en av Försvarmaktens flygflottiljer konstaterades att det med dagens rutin inte går att visa att inköpt volym flygbränsle också är vad som tankas i och förbrukas av flygplanen.

Iakttagelsen bedömer Riksrevisionen inte påverka balansposten varulager med väsentliga belopp men en stärkt rutin reducerar risken för oegentligheter.

Rekommendation

Riksrevisionen rekommenderar att Försvarmakten förstärker rutinen för hantering av flygfotogen så att det går att verifiera att den mängd bränsle som köps in når rätt slutanvändare. Rekommendationen är även tillämplig på rutiner för hantering av andra typer av drivmedel.

Ansvarig revisor Tomas Janhed har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Hanna Skeppstedt har varit föredragande

Tomas Janhed

Hanna Skeppstedt

Kopia för kännedom:

Regeringen

Försvarsdepartementet

Finansdepartementet, budgetavdelningen